

วัฒนธรรมและสิทธิ ในประเทศไทย

บทความพิเศษ

| รัชรา ชมะวรรณ มุกดาวิจิตร

การเป็นศูนย์ข้อมูลวิชาการทางด้านมานุษยวิทยา ซึ่งต้องดูแลข้อมูลทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิของเจ้าของวัฒนธรรมในการใช้และ เผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ จึงได้เริ่มมีโครงการวิจัย “วัฒนธรรมและสิทธิในประเทศไทย” ขึ้น จดหมายข่าวฉบับนี้จะมาให้รายละเอียด ของประเด็นศึกษาในโครงการวิจัย จากการพูดคุยแบบกันเองระหว่าง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คุณรัชรา ชมะวรรณ มุกดาวิจิตร และหัวหน้าโครงการ ดร.อเล็กซานดรา เติเนส

รัชรา: อยากให้เล่าที่มาที่ไปของโครงการสักนิดค่ะ

Alex: โครงการนี้มีจุดเริ่มมาจากการทำงานภายในศูนย์มานุษยฯ เอง มันเริ่มมาจากเรื่องการจัดการข้อมูลของศูนย์ เนื่องจากศูนย์เป็นที่ที่เก็บข้อมูลที่หลากหลาย ข้อมูลจำนวนมากเป็นข้อมูลจากชุมชนจากชาวบ้าน ตรงนี้ถ้าดูตามมาตรฐานระดับโลก จะเห็นว่ามีข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนในการจัดการและการใช้ข้อมูลจริงๆ แล้วชุมชนเป็นเจ้าของก็เลยสงสัยว่าศูนย์ มีนโยบาย หรือมาตรฐานอะไรในการให้สาธารณชนมาใช้ข้อมูลเหล่านี้หรือเปล่า ศูนย์ฯ ได้พิจารณาถึงความคิดเห็นของชุมชนใหม่ที่เป็นเจ้าของข้อมูลใหม่ ก็เลยคุย

จดหมายข่าวศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน)

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๗ เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๓

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน)

ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เริ่มโครงการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๓๖ พรรษา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เปิดบริการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๒ และต่อมาได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน โดยพระราช กฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นต้นมา เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยรวบรวมข้อมูลความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งให้บริการข้อมูลดังกล่าวอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณชน

วัตถุประสงค์

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านมานุษยวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้อง
๒. เป็นแหล่งค้นคว้าศึกษาและให้บริการข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยแก่นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป
๓. ประสานเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ

บริการทางวิชาการ

ห้องสมุดและห้องบริการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์

เปิดบริการ จันทร์ - ศุกร์ ๐๘.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.

เสาร์ ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

สืบค้นได้ที่ <http://lib.sac.or.th>

นิทรรศการ

❖ ห้องพระราชประวัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

❖ พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย

❖ พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ทำในประเทศไทย

เปิดบริการ จันทร์ - เสาร์ ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

บริการห้องสมุดและนิทรรศการไม่เก็บค่าเข้าชม

เชิญชมนิทรรศการออนไลน์

พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ทำในประเทศไทย

ชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดี

พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน)

๒๐ ถนนบรมราชชนนี ตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๐ ๔๔๒๙ โทรสาร ๐ ๒๘๘๐ ๔๓๓๒

<http://www.sac.or.th>

e-mail : academic@sac.or.th

กับนักวิชาการที่ศูนย์ว่าเราน่าจะพัฒนาเป็นนโยบายในการเข้าถึงข้อมูลที่ศูนย์ สะสม คือให้สาธารณชนเข้าถึงแบบที่ในกระบวนการของการเข้าถึงนั้นได้มีการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วย

ฉัตรภา: เห็นภาพว่ามีคนสามกลุ่มที่เกี่ยวข้องกัน คือศูนย์ในฐานะผู้รวบรวมข้อมูล สาธารณชนซึ่งเป็นผู้ใช้ข้อมูล และมีชุมชน/กลุ่มชนต่างๆ ในฐานะเจ้าของข้อมูลหรือทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มหลังนี้เป็นกลุ่มที่เราต้องตระหนักถึงความอ่อนไหวในการเปิดเผยข้อมูลซึ่งเขาเป็นเจ้าของ ที่นี้จากเรื่องการเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูลที่ศูนย์เป็นผู้รวบรวม ได้ขยายไปกลายเป็นโครงการวิจัยวัฒนธรรมและสิทธิได้อย่างไร

Alex: เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของข้อถกเถียงที่กว้างกว่านั้น คือเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมคะ จากการศึกษาในสโกปประกาศว่า สิทธิทางวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนส่วนน้อยมีสิทธิที่จะดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรม มีสิทธิใช้ภาษาแม่ ก็จะทำให้เห็นว่าความคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสิทธิทางวัฒนธรรมได้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้รัฐ เห็น ยอมรับ สนับสนุนกลุ่มย่อย ชุมชน ชาติพันธุ์ต่างๆ ให้สืบสานวิถีชีวิต ให้มีการศึกษาภาษาท้องถิ่น ให้มีการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ขอบังคับระดับนานาชาตินี้เป็น เรื่องที่สหประชาชาติพูดถึงเสมอ มีการประเมินด้วยว่าประเทศไหนที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมบ้าง

ฉัตรภา: ในฐานะ “เครื่องมือ” มันก็เป็นสิ่งที่จะถูกใช้โดยใครก็ได้ ใช้หรือไม่?

Alex: ใช่คะ มันกลายเป็นเครื่องมือที่กลุ่มชาติพันธุ์ และคนชายขอบใช้อ้างอิงในการต่อสู้เรียกร้องสิทธิในด้านต่างๆ จากรัฐ เช่น สิทธิในการเรียนภาษาแม่ สิทธิในที่ดินทำกิน สิทธิในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากร เพราะวิถีชีวิตหรือว่าวัฒนธรรมนี้แยกไม่ออกกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่ดำเนินการต่อสู้ทรัพยากรหรือเรื่องภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียกร้องสิทธิในการดำเนินชีวิตตามแบบแผนวัฒนธรรมดั้งเดิมด้วย

ฉัตรภา: ยกตัวอย่างพอให้เห็นภาพ

Alex: เช่น กรณีชาวเลที่มีองค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรอ้างถึงวาทกรรมนี้ เพื่อสร้างพื้นฐานการเรียกร้องสิทธิของ

ชาวเลในที่ดินหลังสีนามิ เขายืนยันว่าเขามีสิทธิบนพื้นฐานวัฒนธรรม วิถีชีวิตของเขา เขาเรียกร้องสิทธิในที่ดิน พยายามพิสูจน์ให้เห็นว่ายังมีประเพณี และวิถีชีวิตแบบนั้นอยู่ มีการทำแผนที่ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ พยายามพิสูจน์ว่าการยึดที่ดินของนักลงทุนหรือนักธุรกิจเป็นการทำลายความเป็นชาวเล

ฉัตรภา: อยากเสริมให้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ในระดับนานาชาติ ล่าสุดรัฐสภาของฝรั่งเศสมีมติให้คืนสิทธิตามมรดกของนักรบเมารี ซึ่งจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลูฟวร์ประเทศนิวยอร์ก เรื่องนี้น่าสนใจตรงที่ “ความหมาย” ของวัตถุที่คนสองฝ่ายมอง คือฝ่ายฝรั่งเศสมองว่ารอยสักบนศีรษะของนักรบเป็นความงาม หัวมนุษย์เป็นวัตถุแห่งความงาม เป็นศิลปวัตถุที่น่าทึ่ง ทางฝ่ายชาวเมารีรุ่นหลังในฐานะเจ้าของของวัฒนธรรม ซึ่งหัวของหัวหน้าเผ่าเหล่านี้เป็นเสมือนตัวแทนหนึ่ง ก็มองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องวัฒนธรรม เรื่องจิตวิญญาณ ต้องนำกลับคืนมาประกอบพิธีให้ถูกต้องในอีกแง่หนึ่ง การที่รัฐสภาฝรั่งเศสตัดสินใจคืนสิทธิตามมรดกนี้ให้กับนิวยอร์กก็มีความหมายใหญ่หลวง แสดงให้เห็นถึงความเคารพในสิทธิของเจ้าของวัฒนธรรม เคารพสิทธิมนุษยชน น่าจะเป็นตัวอย่างสำคัญของการดำเนินงานทางวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อนต่อประเด็นถกเถียงต่างๆ เป็นตัวอย่างหนึ่งของการที่รัฐฯหนึ่งใช้เครื่องมือนี้ ที่นี้ ในเมื่อมีสองฝั่งของการใช้เครื่องมือดังกล่าว ที่เราเห็นว่าเกิดขึ้นแล้ว และจะเกิดขึ้นอีกหลายกรณีในอนาคตคือ ความตึงเครียดระหว่างชนพื้นเมือง/ท้องถิ่นกับรัฐ ไม่ทราบว่าจะต่อประเด็นนี้ ศูนย์ฯ ยินตรงไหนในข้อถกเถียง

Alex: ปัญหาคือเมื่อเราวิเคราะห์เรื่องนี้จริงๆ เราเห็นว่าแนวคิดเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมก็มีปัญหาหรือนำไปสู่ข้อถกเถียงบางอย่างที่เราควรใส่ใจ ประเด็นแรกคือ มันไปสร้างขอบเขต

ของอัตลักษณ์กลุ่มชนขึ้นมา มันไปสร้างลักษณะจริงแท้บางอย่างเพื่อสร้างอัตลักษณ์ร่วม หรือไปมองว่าคนกลุ่มหนึ่งมีวิถีชีวิตเฉพาะมาแต่ดึกดำบรรพ์ และจะเป็นอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ ไม่เปลี่ยนแปลง การอ้างแบบนี้ก็คงมีผลดีในเชิงการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มชน แต่ในทางกลับกันมันไปลดทอนความหลากหลายภายในสังคมหนึ่งๆ และเป็นการแข่งแข่งทางวัฒนธรรม

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ภายในตัววัฒนธรรมเอง ก็อาจละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ เช่น เรื่องสิทธิทางเพศ คิดดูว่า ถ้ามีบางวัฒนธรรมยืนยันกรานว่านี่คือวัฒนธรรมเรา ผู้ชายมีสิทธิอย่างนี้ๆ ผู้หญิงมีหน้าที่อย่างนี้ๆ ลูกสาวอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของพ่อแม่แบบนี้ แล้วให้คำสิทธิในเชิงวัฒนธรรมว่าผู้หญิงหรือลูกสาวต้องเป็นแบบหนึ่ง มันก็ไปละเมิดสิทธิทางเพศ หรืออย่างเช่นที่ตัวแทนรัฐพม่าบอกว่าการบังคับให้คนมาเป็นแรงงานสร้างถนนเป็นวัฒนธรรมของเขา ซึ่งอันที่จริงเป็นการบังคับใช้แรงงาน นี่มันถูกไหม มันละเมิดสิทธิมนุษยชนไหม คือเวลาเราให้อำนาจหรือความชอบธรรมกับคำว่าวัฒนธรรม รัฐก็หยิบมาใช้เป็นเครื่องมือได้ด้วย ซึ่งมันเกิดความตึงเครียดอย่างชัดเจนระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิทางวัฒนธรรม

ถามว่าศูนย์ฯ ยืนอยู่ตรงไหน คงต้องกลับมาที่ความท้าทายเดิมของศูนย์ฯ ซึ่งด้านหนึ่งคือความเป็นวิชาการที่วิเคราะห์แบบลึกโดยมีทฤษฎีมานุษยวิทยาเป็นเครื่องนำทางสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เราไม่ยอมมองข้ามเหลี่ยมคมต่างๆ ของเครื่องมือระดับนานาชาตินี้ อีกด้านหนึ่งคือด้านที่เป็นมานุษยวิทยาสาธารณะ ที่มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ อยากสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตัวเอง ดิจิทัลเห็นว่าเราต้องเปิดเวทีคุยปัญหาต่างๆ ว่าทุกฝ่ายจะหาจุดสมดุลอย่างไร เราอยากสนับสนุน แต่ถ้าเราสนับสนุนโดยไม่เข้าใจ การสนับสนุนของเราจะกลายเป็นการสร้างแกนแท้

ทางวัฒนธรรม หรือก่อให้เกิดภาวะหยุดนิ่งของชีวิตวัฒนธรรมหรือเปล่า หรือเราก็อยากสนับสนุนบนพื้นฐานความเข้าใจที่ค่อนข้างรอบด้าน เช่น ถ้าเราสนับสนุนกลุ่มบางกลุ่มในกระแสเคลื่อนไหวที่เป็นผู้ดูแลป่าและมีชีวิตที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ป่า แต่ในขณะเดียวกันไม่รู้ละเอียดพอเกี่ยวกับการเมืองภายในของกระแสนี้ก็อาจจะกลายเป็นการสร้างปัญหาภายในกลุ่มได้

ฉัสนรา: สรุปคือไม่ง่ายว่าทางออกอยู่ไหน

Alex: ในเบื้องต้นเราวางบทบาทในการศึกษาตรวจสอบมันก่อน เราอยากเข้าใจทั้งปรากฏการณ์และข้อถกเถียงต่างๆ ผ่านงานวิจัยกรณีศึกษาหลายๆ เรื่อง

ฉัสนรา: ดูกลุ่มรายชื่อหนังสืออ้างอิงใน website ของโครงการเห็นว่าครอบคลุมประเด็นปัญหาพร้อมสมัย เช่น สิทธิในมรดกทางวัฒนธรรม สิทธิของกลุ่มชนพื้นเมือง สิทธิในที่ดินทำกิน และการจัดการทรัพยากร สิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิในภาษาและวัฒนธรรม ฯลฯ และได้ทราบว่าการวิจัยวัฒนธรรมและสิทธิในประเทศไทย ได้คัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัยได้จำนวนหนึ่ง ซึ่งน่าจะครอบคลุมประเด็นและพื้นที่ที่น่าจะให้ภาพปรากฏการณ์นี้ได้ดี อยากให้ Alex ยกตัวอย่างให้ฟังบ้าง

Alex: ในภาพรวม โครงการนี้อยากจะสำรวจอย่างครอบคลุมในประเด็นที่ซับซ้อนต่างๆ โดยเราตั้งเป้าว่าจะตอบคำถามหลักๆ ๓ ข้อ คือ ความคิดเรื่องวัฒนธรรมและสิทธิถูกนิยามและใช้อย่างไร ใครเป็นเจ้าของและควบคุมจัดการมรดกทางวัฒนธรรม และเขาใช้กลไกอะไรในการควบคุมจัดการคำถามที่สามคือมีคนกลุ่มไหนบ้างที่เชื่อว่าทรมานเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมในการอ้างอิง และเขาใช้เพื่อเป้าหมายอะไร

โครงการวิจัยที่เราคัดเลือกมาเราอยากให้เป็นที่ศึกษาที่สะท้อนภาวะการณที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งจะเป็นการสะท้อนไปสู่ประชาคมวิชาการนานาชาติด้วย เช่น กรณีข้อถกเถียงเรื่องการเรียนการสอนภาษาเขมรในสุรินทร์ ว่าสิทธิในการจัดการหลักสูตรท้องถิ่นควรเป็นของใคร ด้วยเหตุผลใด หรือการใช้อักษรไทยมาเขียนภาษาของชนกลุ่มที่เขามีตัวอักษรของเขาเองนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่ ตกผลงว่าเหตุผลในการเปิดให้มีการสอนภาษาถิ่นเป็นไปเพื่ออะไรแน่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาหรือเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีเรื่องการไม่ลงรอยกันระหว่างการจัดการ การแซร์ การนิยาม การใช้ปราสาทเมืองเก่าของชุมชนรอบๆปราสาท (ซึ่งควรจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของใคร ชาติหรือชุมชน?) กับหน่วยงานที่มีอำนาจในการจัดการอย่างกรมศิลปากร ว่าจะมีข้อตกลงในการดูแลมรดกทางวัฒนธรรมนี้ร่วมกันได้หรือไม่ อย่างไร

ฉัตร: เรื่องภาษาเขมรและปราสาทเมืองเก่า ฟังดูเป็นเรื่องของคนไกลตัว เพราะอยู่ถึงสุรินทร์ แต่อันที่จริงแล้วเรื่องการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นี้เป็นเรื่องใกล้ตัวเรามาก หากเราละเลยไม่สนใจ วันหนึ่งเรื่องนี้อาจจะมาถึงเราโดยไม่รู้ตัวก็ได้ ไม่ทราบว่าจะยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวคนในเมืองสักหน่อยได้หรือไม่

Alex: ในส่วนของพื้นที่ในเมืองอย่างเกาะรัตนโกสินทร์ อันที่จริงก็มีประเด็นน่าสนใจ เพราะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมมักถูกมองเฉพาะอาคารที่มีความเชื่อมโยงกับราชสำนัก และมองข้ามมรดกในรูปแบบอื่นๆไป อย่างที่เท่าเตียน แผนงานที่จะ “เปิด” พื้นที่เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับบริเวณนั้น หมายถึงการ “รื้อ” สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่ดำรงอยู่รายรอบบริเวณ และอาจจะหมายถึงแนวโน้มนั้นที่วิถีชีวิต

ซึ่งดำเนินมาอย่างยาวนานควบคู่ไปกับการเติบโตของท่าเตียน กรุงเทพฯ และสังคมไทยสมัยใหม่ อาจต้องหมดสิ้นไปกับการบูรณะ เรื่องเท่าเตียนนี้เป็นอีกกรณีตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นช่องว่างของความคิด ความเข้าใจ ความหมายระหว่างคณะกรรมการด้านการอนุรักษ์และชาวชุมชน

ฉัตร: ดูแนวโน้มจะเป็นงานที่น่าจะมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านต่างๆ พอๆ

Alex: ค่ะ ก็อยากให้เป็นอย่างนั้น เราหวังว่าความละเอียดของข้อมูลเชิงชาติพันธุ์วรรณา และการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน จะชี้ให้เห็นด้านบางด้านที่คนทำนโยบายได้มองข้ามไป หรือไม่ได้เจอในเอกสารอื่นๆ เราหวังว่าถ้าเราเชื่อมโยงข้อมูลของเรากับกระแสนานาชาติ เราจะได้เปิดมุมมองใหม่ๆ หวังว่าข้อค้นพบจากการศึกษาทางมานุษยวิทยาน่าจะได้มีคุณูปการในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากร

ฉัตร: ไม่ทราบว่าจะอยากพูดถึงการบรรยายวิชาการที่จะจัดในวันที่ 21 มิถุนายนนี้สักหน่อยมั๊ยคะ

Alex: การบรรยายนี้เป็นส่วนหนึ่งของ workshop ให้กับนักวิจัยในโครงการค่ะ เราได้เชิญวิทยากรทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งแต่ละท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้และทำงานกับทีมวิจัย จึงได้คิดว่าจะเปิดให้ผู้สนใจ นักวิจัย นักศึกษา เข้าร่วมฟังด้วย โดยเราจัดเป็นการบรรยายวิชาการหนึ่งวันเต็ม ฟรี เป็นการบรรยายด้วยภาษาอังกฤษ แต่จะมีคนสรุปเป็นภาษาไทยให้ โปรดดูรายละเอียดของวิทยากรและหัวข้อบรรยายได้ในเว็บไซต์ของโครงการค่ะ

workshop Program for Culture and Rights
Monday 21, june 2010
Lecture in english and summary in thai
admission free

PANEL 1**ANTHROPOLOGY, RIGHTS AND LAW IN THAILAND**

Prof. Anan Ganjanapan

Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University

"Contours of Community Rights and Cultural Rights."

Prof. Frank Munger

New York Law School

"Towards an Anthropology of Rights in Thailand"

PANEL 2**CULTURAL RIGHTS AND CULTURAL RELATIVISM**

Dr. Varaporn Chamsanit

Center of Human Rights and Social Development, Mahidol University

"Gender Cultural Relativism and Rights"

Dr. Coeli Barry

Senior Advisor, the Culture and Rights in Thailand project

Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre

"Considering Culture inside and outside the Rights Framework"

PANEL 3**HERITAGE RIGHTS: REPRESENTATION, REPATRIATION AND ACCESS**

Dr. William Logan

Faculty of Arts and Education, Deakin University

"Cultural Diversity, Heritage and Human Rights: Challenges facing Thailand, Asia and the World"

Dr. Kimberly Christen

Department of Comparative Ethnic Studies, Washington State University

"Heritage Rights: Representation, Access and Indigenous Peoples' Claims"

Dr. Tiansoon Sirisrisak

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang (KMUTT)

"Cultural rights, cultural heritage, and urban planning in Thailand"

PANEL 4**LANGUAGE AND CULTURAL DIVERSITY IN THAILAND**

Dr. Peter Vail

University Scholars Programme, National University of Singapore

"Ethnicity, Language and Culture Politics in Thailand"

อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างมานุษยวิทยาและการสร้างนโยบาย คำว่า “นโยบาย” อาจมีความหมายคล้ายกับคำว่า “นโยบายสาธารณะ” หรือ “การบริหารราชการ” แต่ในปัจจุบันนโยบายมีความหมายเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างนโยบายซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรต่างๆ มากมาย ทั้งที่เป็นองค์กรภาคเอกชนและสาธารณะ รวมถึงองค์กรประชาชนที่มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ในทางกลับกันการวิจัยนโยบายและการวิเคราะห์นโยบายเป็นการศึกษาที่ขยายวงกว้างออกไปเพื่อที่จะศึกษาปัญหา และกระบวนการใช้นโยบายที่สะท้อนภาพข้อโต้แย้งทางสังคมที่กำลังซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ

ความเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อสังคมศาสตร์ทั้งหมดรวมทั้งมานุษยวิทยาด้วย ผู้มีส่วนตัดสินใจทั้งภาคเอกชน ประชาชน สถาบันวิจัย สถาบันเพื่อการพัฒนา สถาบันวิชาการ องค์กรการกุศล องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และภาคประชาชน ล้วนต้องการจะรู้มากไปกว่าปัญหาของมนุษย์ ในแวดวงสังคมศาสตร์นักวิชาการต้องการทำความเข้าใจอย่างรอบด้านว่าสาเหตุอะไรที่ทำให้เกิดนโยบาย

การศึกษาทางมานุษยวิทยาก็มีอาจารย์อดพ้นไปจากเรื่องราวของนโยบายซึ่งมีการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องกับพรมแดนและเรื่องราวทางวัฒนธรรม นักมานุษยวิทยาจะมีวิธีการเข้าไปยุ่งกับการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ และนำความรู้นั้นมาเผยแพร่ วิธีการเหล่านี้เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ไม่จบสิ้น ซิрил เบลชอว์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ในหนังสือชื่อ *The Sorcerer's Apprentice: An Anthropology of Public Policy* (1976) เบลชอว์ชี้ให้เห็นความล่อแหลมและอันตรายที่เกิดขึ้นในวิชามานุษยวิทยา โดยเฉพาะเรื่องการสร้างนโยบายและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ คำถามที่ตามมาคือ มานุษยวิทยาเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ใช่หรือไม่ วิชามานุษยวิทยาทำหน้าที่วิเคราะห์และตรวจสอบลำดับขั้นวิวัฒนาการของมนุษย์ หรือว่าวิชามานุษยวิทยา มีบทบาทต่อการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในฐานะเป็น “นายหน้าทางวัฒนธรรม” หรือผู้ที่ต่อสู้ให้กับวิถีชีวิตในบางรูปแบบเท่านั้น

ถึงแม้ว่าตามจารีตของมานุษยวิทยาจะสนใจศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนของมนุษย์ที่แปลกประหลาด เพื่อทำ

ความเข้าใจวิวัฒนาการจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่มีแนวโน้มที่จะสนใจศึกษาสังคมสมัยใหม่มากขึ้น นักมานุษยวิทยาชื่อ แจ็ค วีเธอร์ฟอร์ด เขียนหนังสือชื่อ Tribes on the Hill (1985) เป็นการศึกษาวิธีการทำงานในสภาของสหรัฐ ศึกษากระบวนการและบรรทัดฐานของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสร้างนโยบาย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับวิธีการรับรู้นโยบายของประชาชน รอย เอ แร็บพาทอร์ท เขียนบทความเรื่อง Disorder of Our Own (1994) อธิบายว่า มานุษยวิทยาจำเป็นต้องทำความเข้าใจสังคมสมัยใหม่และเข้าไปเกี่ยวข้องกับสาธารณะเพื่อขยายพรมแดนของมานุษยวิทยาเพื่อศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต

แนวคิดดังกล่าวนี้ ทำให้วิชามานุษยวิทยาต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสร้างนโยบายมากขึ้น ในขณะที่สังคมกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา และกระบวนการโลกาภิวัตน์ คุณค่าของนักมานุษยวิทยาที่มีส่วนเสนอนโยบายก็มีมากขึ้น ในสภาพการณ์เช่นนี้ นักมานุษยวิทยาต้องศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อเสนอนโยบายที่สอดคล้องกับระบบวัฒนธรรมนั้นๆ พี เจ พันเทินเนีย เขียนหนังสือเรื่อง Global Ecosystem: Creating Options Through Anthropological Perspectives (1995) อธิบายว่า มานุษยวิทยามีศักยภาพที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในองค์กรทางสังคม ทั้งในระดับเล็กและใหญ่ ทั้งภายนอกและภายใน ความซับซ้อนของความสัมพันธ์นี้จะเกี่ยวข้องกับผลกระทบที่มีต่อระบบสังคมทั้งหมด

นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันรุ่นแรกๆ ต่างเข้าไปมีส่วนในการทำงานภาคประชาชน โดยทำหน้าที่วิจัยแผนนโยบายต่างๆ ในปี ค.ศ. ๑๘๗๗ จอห์น เวสลีย์ พาวเวลล์ ก่อตั้งสถาบันชาติพันธุ์วิทยาแห่งอเมริกา หรือ Bureau of American Ethnology (BAE) โดยมีเป้าหมายเพื่อขจัดความขัดแย้งระหว่างชนพื้นเมืองกับชาวยุโรปในช่วงเวลานั้น และต้องการสร้างนโยบายว่าอะไรคือกิจการภายในที่อเมริกาต้องเข้ามาดูแลเอง สถาบันนี้ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐสภาและเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันสมิธโซเนียน สถาบันนี้เป็นสถาบันแรกที่มีนักมานุษยวิทยาทำงานวิจัยซึ่งรัฐบาลสหรัฐเป็นผู้สนับสนุนโดยตรง ในขณะที่ความตั้งใจของพาวเวลล์คือการนำนโยบายที่สร้างขึ้นมาเตรียมพร้อมสำหรับการตั้งมูลนิธิทางวิทยาศาสตร์ สถาบันก็ค่อยๆ เผยแพร่ข้อมูลออกไป แต่ไม่ได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ และไม่มีส่วนในการเสนอแนะการสร้างนโยบายแต่อย่างใด

จนถึงทศวรรษที่ ๑๙๓๐ นักมานุษยวิทยาหลายคนก็เริ่มตอบสนองต่อประเด็นทางสังคมที่เป็นปัญหา โดยอาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและความรู้ต่างๆ โดยหวังว่าข้อมูลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการสร้างนโยบายแห่งชาติ และเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน ความพยายามนี้ดูได้จากรายงานของ เจมส์ มัวร์ เรื่อง The Ghost Dance Religion and the Sioux Outbreak of 1890 ซึ่งอธิบายให้เห็นสาเหตุของกระบวนการทางศาสนาที่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ประณามการกระทำของทหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ระหว่างทศวรรษที่ ๑๙๐๐ - ๑๙๑๐ วิชามานุษยวิทยา มีบทบาทเป็นผู้นำทางปัญญาในการส่งเสริมชีวิตมนุษย์ให้ดีขึ้น แต่ต้องเผชิญหน้ากับแนวคิดและอุดมการณ์ที่แบ่งแยกวัฒนธรรมสูงต่ำ โดยยึดความเป็นเผ่าพันธุ์และสายเลือดเป็นเกณฑ์ บทความของ อัลเฟร็ด โครเบอร์ เรื่อง The Superorganic (1971) กล่าวว่ามานุษยวิทยาเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมในฐานะที่เป็นกระบวนการทางชีววิทยาที่เป็นอิสระ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อความเข้าใจของประชาชน และยังคงครอบงำความคิดของบุคคลที่ต้องสร้างนโยบาย

ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีนักมานุษยวิทยาทั่วโลกไม่มากนัก นักมานุษยวิทยาเหล่านี้มีน้อยคนที่จะสนใจเรื่องการสร้างนโยบายและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นักมานุษยวิทยาเหล่านี้สนใจการตีความหมายผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของภาครัฐ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในแวดวงสังคมศาสตร์วิชามานุษยวิทยาเป็นวิชาเดียวที่ศึกษามนุษย์อย่างเป็นระบบโดยใช้การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรม

นโยบาย New Deal ของประธานาธิบดีแฟรงคลิน รูสเวลท์ ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๓๐ นักมานุษยวิทยาหลายคนและนักวิชาการสายสังคมศาสตร์อื่นๆ ถูกนำตัวมาที่รัฐบาลเพื่อเขียนนโยบาย โจ ฮาร์ ฮาร์ดิง และ เจ ไมเคิล สปีเซย์ ช่วยกันเขียนบทความเรื่อง Anthropology and Public Policy (1984) เพื่อวิจารณ์ผลกระทบและการทำงานของนักมานุษยวิทยา ที่มีต่อสังคมศาสตร์และการสร้างนโยบายของรัฐ แต่บทบาทของนักมานุษยวิทยาในฐานะเป็นนักวิจัยและผู้ให้ความรู้ ทำให้นักมานุษยวิทยาเข้าไปมีส่วนในการสร้างนโยบายที่มีผลต่อสังคม จากประสบการณ์เหล่านี้วิชามานุษยวิทยาเริ่มวิเคราะห์ปัญหาทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นในสังคม ชุมชน โรงงาน โรงพยาบาล และโรงเรียน ตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๓๐ ถึงต้นทศวรรษที่ ๑๙๕๐ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสหรัฐได้แก่ ปัญหา

อุตสาหกรรม การเกษตร คุณภาพดิน และชนพื้นเมือง นักมานุษยวิทยาหลายคนต่างเข้าไปมีส่วนในการร่าง ให้คำปรึกษา ทำวิจัย ให้ความรู้ ผูกอบรม แต่นักมานุษยวิทยาไม่เคยมีส่วนเป็นผู้ตัดสินใจตอนนโยบายเหล่านั้นเลย วอลเตอร์ โกลด์ชมิทต์ เขียนหนังสือเรื่อง *The Use of Anthropology* (1979) อธิบายว่า นักมานุษยวิทยาที่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการร่างนโยบายทางสังคมในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๓๐-๑๙๕๐ มักจะพบปัญหามากมาย

สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีนักมานุษยวิทยาจำนวนมาก เข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างนโยบาย หนังสือของรูธ เบนเด็คท์ เรื่อง *The Chrysenthemum and the Sword* (1946) เป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่ามีค่าและมีประโยชน์ต่อการศึกษาเอกลักษณ์แบบอเมริกัน หนังสือนี้ผลิตโดยกรมข้อมูลสงครามของสหรัฐ นโยบายหลังสงครามที่ประสบความสำเร็จของญี่ปุ่น มีอิทธิพลต่อการศึกษาในประเด็นนี้เช่นกัน เมื่อสิ้นสุดสงครามนักมานุษยวิทยาหลายคนก็เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสร้างนโยบายในประเด็นต่างๆ เช่น การจัดพื้นที่ทำกิน การแบ่งเขตแดนให้ชนพื้นเมือง ปัญหาสุขภาพ การประสมภยวัฒนธรรมชาติ และการพัฒนาแหล่งน้ำ แต่ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ นักมานุษยวิทยาหลายคนกลับไปทำงานในมหาวิทยาลัย ทำให้มีนักมานุษยวิทยาไม่กี่คนที่ยังคงทำงานให้รัฐบาล

ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ การศึกษาระดับสูงขยายตัวอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับงบประมาณ การทำวิจัยที่เพิ่มขึ้น สิ่งเหล่านี้เปิดโอกาสให้สาขาวิชา มานุษยวิทยาและการพัฒนาขยายตัวออกไป นักมานุษยวิทยาหลายคนเริ่มไม่สบายใจกับวิธีการสร้างนโยบายของรัฐ ในช่วงต้นของสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่เมื่อสิ้นสุดสงครามในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ นักมานุษยวิทยาหลายคนก็เข้าไปมีส่วนต่อต้านรัฐบาลสหรัฐที่เข้าไปทำสงครามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทย และเกิดข้อโต้แย้งทางจริยธรรมในโครงการคาเมลิออต ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงกลาโหมของสหรัฐ

ในทศวรรษที่ ๑๙๕๐ มีกลุ่มนักวิชาการสายสังคมศาสตร์กลุ่มใหญ่ ซึ่งสนใจเกี่ยวกับการสร้างนโยบาย แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนโยบาย และแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ถูกพัฒนาขึ้นโดยแฮโรลด์ ลาสเวลล์ แนวคิดของ ลาสเวลล์ในเรื่องศาสตร์ของการสร้างนโยบายต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขา ไม่มีศาสตร์ใดศาสตร์เดียวที่จะศึกษาการสร้างนโยบายได้ถูกต้อง เพราะต้องทำความเข้าใจที่เป็น

ปัญหา ความซับซ้อนของเรื่องราว และเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมมากมาย ในฐานะที่วิชามานุษยวิทยาเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยศาสตร์ มานุษยวิทยาได้ให้มุมมองเกี่ยวกับการศึกษามนุษย์แบบองค์รวมหรือรอบด้าน ต้องเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง และใช้ความคิดทางวัฒนธรรมที่ไม่แบ่งแยกกว่าของใครดีไปกว่ากัน แนวคิดนี้ทำให้ลาสเวลล์สร้างวิธีการศึกษานโยบายได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามความตั้งใจของนักมานุษยวิทยา คือ การพัฒนาความคิดทางวิชาการ แต่ศาสตร์ของการสร้างนโยบายที่แยกตัวออกเป็นเอกเทศได้นำไปสู่การพัฒนา ความคิดน้อยลงเรื่อยๆ หลักสูตรที่เกิดขึ้นในศาสตร์การสร้างนโยบายเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยต่างๆ ภายใต้อิทธิพลของรัฐศาสตร์ การวางแผน สังคมวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ และการบริหารจัดการ

แนวคิดเรื่องนโยบายในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ เป็นแนวคิดที่มาจากผู้ที่ทำงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีส่วนตัดสินใจตอนนโยบายต่างๆ โดยเชื่อว่านโยบายเป็นสิ่งที่ดีสำหรับประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นิยามของนโยบายค่อยๆ แคบลง โดยเป็นเรื่องที่สามารถนำไปใช้ได้จริง การศึกษาทางด้านนิติศาสตร์เพื่อการแก้ปัญหาสังคม เป็นการศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงนโยบายมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้มองข้ามประสิทธิภาพของกฎหมายและผลที่ตามมาหรือมองไม่เห็นมิติของมนุษย์

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนโยบาย ยังคงดำเนินต่อไปในแวดวงมานุษยวิทยา แต่ช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากงบประมาณมหาศาล และการให้ความสำคัญจากสถาบันวิชาการ การวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลที่สนับสนุนต่อการตัดสินใจสำหรับการแก้ปัญหาสังคม แต่ไม่ค่อยถูกนำไปเป็นนโยบาย ตัวอย่างโครงการวิจัย ๓ โครงการ ซึ่งมีอิทธิพล เช่น โครงการฟ็อกซ์ ของสถาบันโซลแท็ก แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ซึ่งเริ่มในปี ค.ศ.๑๙๔๘ เป็นโครงการที่ใช้ความรู้ทางมานุษยวิทยาเพื่อที่จะช่วยเหลือชุมชนชาวพื้นเมืองในรัฐไอโอวา โครงการวิคอสของมหาวิทยาลัยคอร์เนลในปี ค.ศ.๑๙๕๒ พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบเศรษฐกิจและการเมืองในชุมชนเปรูในพื้นที่ภูเขาสูง และโครงการ Peace Corps ในปี ค.ศ.๑๙๖๑ ซึ่งใช้นักมานุษยวิทยาจำนวนมากทำวิจัยเพื่อศึกษาความยากจน

มานุษยวิทยาในทศวรรษที่ ๑๙๗๐ พัฒนาสาขาย่อยขึ้นหลายสาขา ซึ่งมีได้วางอยู่บนฐานคิดทฤษฎีที่เฉพาะเจาะจง แต่วางอยู่บนประเด็นปัญหาทางสังคม เช่น

มานุษยวิทยาการแพทย์ การศึกษา เศรษฐกิจ คณิตศาสตร์ สัญลักษณ์และการรับรู้ การวิเคราะห์ระบบเครือข่าย กฎหมาย สงคราม ระบบนิเวศน์หรือมานุษยวิทยานิเวศน์ มานุษยวิทยา การพัฒนา มานุษยวิทยากายภาพ การเมือง โภชนาการ และสาขาอื่นๆ อีกมากมาย ในเวลาเดียวกันโอกาสของการทำงานเชิงวิชาการของนักมานุษยวิทยาเริ่มมีน้อยลง เพราะจำนวนนักมานุษยวิทยาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โรเบิร์ต วูลฟ์ และเซอร์รี เจ ฟิสต์ (๑๙๙๗) ได้นำวิชามานุษยวิทยาไปสู่การทำงานที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสังคม และการปฏิบัติ เอ็ดเวิร์ด ซเปียร์ (๑๙๗๖) กล่าวว่า นักมานุษยวิทยา เป็นผู้ที่ตัดสินใจเรื่องต่างๆ เช่นเดียวกับนักวิชาการแขนงอื่น เอิร์บ ชมเบอร์ (๑๙๙๕) อธิบายให้เห็นว่าการตัดสินใจนโยบายต้องทำอย่างไรบ้าง และชี้แนะให้เห็นวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ จอห์น แวน วิลลิแกน (๑๙๙๔) กล่าวถึงปัญหาของการสื่อสารความคิดทางมานุษยวิทยาไปสู่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจ

ข้อโต้แย้งต่างๆ ล้วนเป็นบทเรียนสำหรับการนำความรู้ทางมานุษยวิทยาไปประยุกต์ใช้ตลอดช่วง ๑๐-๒๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งนำไปสู่การก่อตั้งวิชามานุษยวิทยาประยุกต์ และปฏิบัติเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเริ่มขยายตัวมากขึ้นในระดับที่ประชาชนสามารถรับรู้ว่ามีนโยบายอะไรล้มเหลวและนโยบายอะไรที่ต้องแก้ไข สิ่งที่มากกว่าการไม่มีนโยบาย ก็คือการประเมินค่าและการส่งเสริมนโยบายจะต้องกระทำในแบบภาคีหลายฝ่าย ตัวอย่างเช่น มูเรียล เครสพี เป็นนักมานุษยวิทยาอาวุโสและเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยทางชาติพันธุ์แห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยบริการอุทยานแห่งชาติของสหรัฐ เครสพีอธิบายให้เห็นว่าการทำงานของเธอต่างไปจากนักมานุษยวิทยารุ่นเก่า นั่นคือการเข้าไปมีส่วนคิดและตัดสินใจตลอดโครงการ

ในทศวรรษที่ ๑๙๙๐ นักมานุษยวิทยาหลายคนต่างเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนโยบาย ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจซึ่งเป็นผู้สร้างนโยบาย ดังนั้นนักมานุษยวิทยาที่กลายเป็นผู้นำในการสร้างนโยบายจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันนักมานุษยวิทยาเหล่านี้ก็ทำให้เข้าใจว่า ความสัมพันธ์ของมานุษยวิทยากับการสร้างนโยบายเป็นอย่างไร ทั้งในแง่ที่เป็นวิธีการทำงาน การศึกษา การขยายความรู้ และการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีใหม่ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติ

แปลและเรียบเรียงจาก David Levinson and Melvin Ember (eds.) *Encyclopedia of Cultural Anthropology*. (New York : Henry Holt and Company, 1996.) pp.959-961.

สภาฝรั่งเศสลงมติส่งคืน “ศิระษะนักรบเมารี” ให้นิวซีแลนด์
สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า รัฐสภาฝรั่งเศสได้ลงมติส่งคืนศิระษะมัมมี่ของนักรบชาวเมารีอย่างน้อย ๑๕ คน กลับสู่ประเทศนิวซีแลนด์ ศิระษะดังกล่าวถูกนำออกจากนิวซีแลนด์โดยนักสำรวจชาวยุโรปตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ และปัจจุบันถูกนำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ในประเทศฝรั่งเศส การลงมติดังกล่าวถือเป็นการยุติข้อขัดแย้งที่ดำเนินมาหลายปี นอกจากนี้ยังถือเป็นนโยบายส่วนหนึ่งของการเจรจาระหว่างสหรัฐอเมริกากับทวีปยุโรป ในการส่งคืนโบราณวัตถุที่ถูกนำมาจาก “ท้องถิ่น” ต่างๆ กลับสู่เจ้าของเดิม

ตามประเพณีความเชื่อของชาวเมารีการเก็บรักษาศิระษะของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว จะถือเป็นการปกป้องรักษาดวงวิญญาณของคนตายให้ดำรงคงอยู่ อย่างไรก็ตามศิระษะของนักรบเมารีกลับกลายเป็นวัตถุอันน่าตื่นตาตื่นใจสำหรับทวีปยุโรปในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ โดยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ในฝรั่งเศสระบุว่า ชายชาวเมารีบางรายอาจจะถูกสังหาร เพราะมีคนหวังจะครอบครองรอยสักบนเรือนกายของเขา รายงานข่าวระบุว่า สมาชิกรัฐสภาของฝรั่งเศสลงมติด้วยคะแนนเสียงเกือบเป็นเอกฉันท์ให้ผ่านกฎหมายที่จะส่งคืนศิระษะที่เต็มไปด้วยรอยสักของเหล่านักรบเมารีกลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน

นี่ถือเป็นครั้งแรกที่กฎหมายของฝรั่งเศสอนุญาตให้โบราณวัตถุทั้งหมด ในแผนกหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ถูกส่งคืนไปยังเจ้าของดั้งเดิม แคเธอรีน โมเร็ง-เดอโซลเย้ สมาชิกรัฐสภาฝรั่งเศสผู้เสนอกฎหมายฉบับดังกล่าว ระบุว่าการลงมติดังนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศฝรั่งเศสยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน “มีบางสิ่งบางอย่างที่อยู่นอกเหนือจากขอบเขตของความเป็นศิลปะและสิ่งเหล่านั้นควรจะดำรงคงอยู่ในสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์” ส.ส.ผู้นี้กล่าว

รัฐบาลนิวซีแลนด์ยื่นขอศิระษะนักรบเมารีเหล่านี้กลับคืนประเทศมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐ แต่ประเด็นดังกล่าวเพิ่งจะเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางในประเทศฝรั่งเศส เมื่อ ๓ ปีก่อนหลังจากสภาเมืองแห่งหนึ่งลงมติส่งคืนศิระษะนักรบเมารีจำนวน ๑ หัว กลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน แต่มติดังกล่าวกลับถูกคว่ำโดย รามว.วัฒนธรรมของฝรั่งเศส ซึ่งระบุว่าสภาท้องถิ่นไม่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนี้ หลังจากรัฐสภาฝรั่งเศสลงมติครั้งประวัติศาสตร์ดังกล่าว ก็มีนักวิจารณ์หลายคนที่ออกมาแสดงความเป็นห่วงว่า มติดังนี้จะกลายเป็นมาตรฐานใหม่ซึ่งส่งผลให้โบราณวัตถุอื่นๆ ที่อยู่ในการครอบครองของฝรั่งเศส มีความเสี่ยงจะต้องถูกส่งคืนกลับสู่ท้องถิ่นดั้งเดิมไปด้วย

ขณะที่ในส่วนของประเทศนิวซีแลนด์ นายพิต้า ชาร์เปิลส์ รามว.กิจการชาวเมารี แสดงความเห็นว่าการลงมติดังกล่าวถือเป็น “เรื่องสำคัญที่มีความหมายยิ่งใหญ่” “ชาวเมารีเชื่อว่าเมื่อบรรพบุรุษของพวกเขาถูกสังเวยกลับมายัง บ้านเกิดเมืองนอน เกียรติยศของพวกเขาจะได้รับฟื้นฟู และพวกเขาจะสามารถนอนตายตาหลับอย่างสงบสุขท่ามกลางเหล่าสมาชิกในครอบครัว” รามว.กิจการชาวเมารีกล่าว

ทั้งนี้ ฝรั่งเศสจะจัดส่งศิระษะนักรบชาวเมารีทั้งหมดไปให้พิพิธภัณฑ์ “เต ปาปา” ณ กรุงเวลลิงตัน นครหลวงของนิวซีแลนด์ ก่อนที่ศิระษะเหล่านั้นจะถูกส่งคืนไปยังชนเผ่าเมารีเพื่อทำพิธีฝังศพตามธรรมเนียมต่อไป

ที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1273048539&grid=01&catid= วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ย้ายบ้านในเงาสถาว:

ความเคลื่อนไหวของสิทธิทางวัฒนธรรมยุคหลังรัฐชาติ

วันเสาร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ขอเชิญผู้สนใจร่วมฟังบรรยายสาธารณะ รายำในเงาสถาว: ความเคลื่อนไหวของสิทธิทางวัฒนธรรมยุคหลังรัฐชาติ รับฟังการเสวนาในหลากหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางวัฒนธรรมพร้อมทั้งกรณีศึกษา ที่จะนำพาให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและมีมุมมองใหม่ในเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรม กับนักวิจัย นักวิชาการ องค์กรเพื่อการพัฒนา

ประเด็นการเสวนา

ภาคเช้า

ทำไมนักมานุษยวิทยา/ชาติพันธุ์วิทยา ต้องสนใจเรื่องสิทธิ?

โดย ผศ. ดร. ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ โครงการฐานข้อมูลงานวิจัยทางชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ความเคลื่อนไหวของสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในรอบ ๒ ทศวรรษ

โดย เอกชัย ปิ่นแก้ว สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อสังเกตจากการประมวลสนธิสัญญาและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

โดย อ.ศศิประภา จันทะวงศ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความคิดเรื่อง “สิทธิ” จากการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองไทย:

ข้อสังเกตจากการทบทวนวรรณกรรม

โดย ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สะท้อนความนึกคิด และแลกเปลี่ยนความเห็น

โดย ผศ. ดร. ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ โครงการฐานข้อมูลทางชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สุรพล กองจันทัก ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษากะเหรี่ยงและพัฒนา

ภาคบ่าย

จาก “ภูมิบุตร” ถึงการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองไทย

โดย รศ. สมชาย ปรีชาศิลปกุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จาก “ชินเจียง-อูยгурร์” ถึงความคิดเรื่องการปกครองตนเองทางวัฒนธรรมในสามจังหวัดภาคใต้

โดย อ.วรศักดิ์ มหัทธโนบล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเมืองเรื่องการจำแนกชาติพันธุ์ในเวียดนาม

โดย อ. พิเชฐ สายพันธุ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อันตรายนของ “ชาตินิยม” ในความคิดเรื่องสิทธิและความเป็นเจ้าของ: กรณีความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา

โดย ดร. พวงทอง ภวัครพันธุ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สะท้อนความนึกคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

โดย ผศ. ดร. นิติ ภวัครพันธุ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร. ยุกดี มุกดาวิจิตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การบรรยายจัดที่ห้อง ๔๐๗ ชั้น ๔ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ตลิ่งชัน เข้าฟังการบรรยายโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สอบถามโทร ๐ ๒๘๘๐ ๙๔๒๙ ต่อ ๓๘๑๑, ๓๘๐๒

SACbook

| ปณิดา สระวาสี

เสียงของโลก

หนังสือรวมบทความและบทเสวนา เล่ม ๑

การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ ๘
ผู้คน ดนตรี ชีวิต

๓๒๐ หน้า ราคา ๓๐๐.๐๐ บาท

รวมบทความที่บุกเบิกพรหมแดนความรู้ด้านมานุษยวิทยาการดนตรีและเสียง อาทิ มานุษยวิทยากับมานุษยวิทยาการดนตรี โดย Deborah Wong เส้นทางสายมานุษยวิทยาดนตรีในประเทศ โดย อานันท์ นาคคง The Croppies who will not lie down: Song of Irish resistance over the past two centuries โดย Mick Moloney จากเสียงที่ถูกครอบงำสู่เสียงแห่งการต่อต้าน โดย อธิป จิตตฤกษ์

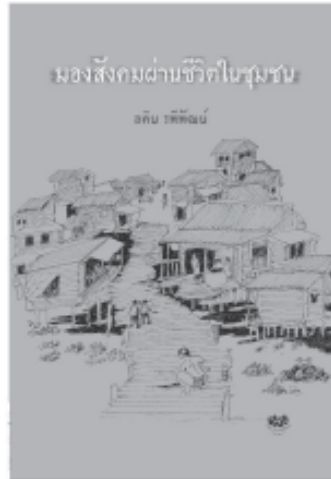
เสียงของประเทศไทย

หนังสือรวมบทความและบทเสวนา เล่ม ๒

การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ ๘
ผู้คน ดนตรี ชีวิต

๓๘๗ หน้า ราคา ๓๐๐.๐๐ บาท

รวมบทความวิเคราะห์ “เสียง” ในมิติวัฒนธรรมของสังคมไทย อาทิ ดนตรีอีสาน แรงงานอารมณ์ และคนผลัดถิ่น โดย พัฒนา กิติอาษา เพลงลูกทุ่งคำเมืองกับอัตลักษณ์พื้นที่ทางของ คนชนบทใหม่ของเชียงใหม่ โดย เกียรติศักดิ์ เศรษฐพัฒน์วิช ศรีเอทีฟคอมมอนส์: สู่วัฒนธรรมเสรีที่เคารพสิทธิผู้สร้างและสนองความต้องการของผู้เสพ โดย สฤณี อาชวานันทกุล

มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน

อธิป รพีพัฒน์

๑๖๐ หน้า ราคา ๑๐๐.๐๐ บาท

ข้อมูลวิจัยที่เก็บไว้กว่า ๔๐ ปี ถูกนำมาปิดฝุ่น แผลความหมายใหม่ โดยใช้ประวัติชีวิตของคนในชุมชนย่านวัดญวน สะพานขาว ฉายภาพวัฒนธรรม ทักษะคิด และโลกทัศน์ของชุมชนในสมัยนั้น บางคำถามที่อธิปยังไม่ได้ตอบเมื่อครั้งที่ทำวิจัยในตอนนั้น ได้อธิบายไว้กระจ่างในหนังสือเล่มนี้

แนวความคิดฮาบิทัสของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ

กับทฤษฎีทางมานุษยวิทยา

สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต

๒๓๒ หน้า ราคา ๒๐๐.๐๐ บาท

งานที่ทำความเข้าใจแนวคิดฮาบิทัสของปีแอร์ บูร์ดิเยอ นักปรัชญาสังคมศาสตร์ชาวฝรั่งเศส โดยชำแหละให้เห็นว่า บูร์ดิเยอโต้แย้งกับทฤษฎีทางมานุษยวิทยาต่างๆ อาทิ ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม โครงสร้างนิยม มาร์กซิสม์ ชาติพันธุ์วิธีวิทยา ผ่านมโนทัศน์ฮาบิทัสอย่างไร

ด้วยความหลงใหลในความงามและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเครื่องละครไทยประกอบกับความ "เสียดาย" หากสิ่งซึ่งเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศ เหล่านี้จะไม่ได้รับการสืบสานและดำรงรักษาไว้ให้ดีที่สุด ทำให้ คุณพีรภณท์ ชมธวัช ได้ก่อตั้ง คณะละครอาภรณ์งาม ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ด้วยเจตน์จำนงที่จะผลิตงานร่วมสมัยพร้อมกับอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ทั้งในด้านการแสดงและองค์ประกอบ โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายของนักแสดงให้คงความประณีตวิจิตรตามแบบโบราณ

คุณพีรภณท์ ศิลปินคนรุ่นใหม่ที่มีศิลปะแห่งชาติอยู่ในสายเลือดบอกว่า "ผมมีความรู้สึกที่เครื่องแต่งกายของนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบันยังปราณีตไม่พอ หลังจากการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๕๗๕ เครื่องละครไทยถูกปล่อยทิ้งบูบสลาย เครื่องละครที่เกิดใหม่ก็ใช้วัสดุที่ด้อยค่าลงด้วยสภาพสังคมและสงคราม จนมันกลายเป็นมาตรฐานของยุคปัจจุบัน ซึ่งผมมีความรู้สึกที่ว่ามาตรฐานที่เราใช้ในปัจจุบันนี้มันยังไม่พอสำหรับคำว่า "นาฏศิลป์" ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่เราต้องการยกมาตรฐานให้มันดีขึ้น แล้วในปัจจุบันเด็กรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้เห็นของพวกนี้ร้ายราบเวทียีกแล้ว แม้แต่ตัวผมเองก็ไม่ทันได้เห็นของแท้ แต่ที่ผมรู้เพราะได้กลับไปศึกษาค้นหา แล้วเจอหลักฐานต่างๆ เจอฟิล์ม

ละครอาภรณ์งาม

ภาพยนตร์ เจอรูปถ่าย เจอเครื่องละครที่เป็นชิ้นงานบักจิ้งจก ผมต้องการให้คนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไปได้เห็นอย่างน้อยก็ไปกระตุ้นความสงสัยของเด็กว่าทำไมมันแปลกไปจากมาตรฐานทั่วไปที่ทำในตลาด จะได้ช่วยกันพัฒนางานเครื่องแต่งกายนาฏศิลป์ไทยให้ดีขึ้น"

คณะละครอาภรณ์งาม จึงเป็นคณะนาฏศิลป์ที่มีความตั้งใจพัฒนาและเอาใจใส่ต่อการแสดงนาฏศิลป์ในทุกองค์ประกอบ นับตั้งแต่การคัดเลือกนักแสดงที่มีคุณภาพและผ่านการฝึกซ้อมอย่างเข้มข้น การออกแบบการแสดงที่คำนึงถึงหลักการของแสงและเงาที่ก่อให้เกิดมิติ ประดุดังภาพจิตรกรรมที่เคลื่อนไหวได้ การแต่งหน้าตามคติโบราณแบบดั้งเดิมที่เน้นความสละสลวยและสง่างามดูจนางฟ้าและเทวดา และที่สำคัญคือเรื่องเครื่องแต่งกายที่ทางคณะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยได้ศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายให้ถูกต้องและงดงามตามแบบโบราณโดยเฉพาะการคัดสรรวัสดุอุปกรณ์ในการเย็บปัก รวมถึงเทคนิคต่างๆ ด้วย

นับเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว ที่คุณพีรภณท์ ชมธวัช ได้ทดลองสร้างเครื่องแต่งกายเหล่านี้ขึ้นมา แต่ถึงอย่างไรก็ตามจำนวนเพียงพอที่จะจัดแสดงในขนาดย่อมเท่านั้น เนื่องจากเครื่องแต่งกายละครไทยแบบโบราณ ใช้เวลาในการปักและสร้างนานร่วมปีกว่าจะสำเร็จเป็นชุดหนึ่งชุด จึงถือว่าเป็นศิลปะที่มีความปราณีต ละเอียดอ่อน ทรงคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ นอกเหนือจากรูปแบบการแสดงละครไทยแบบโบราณแล้ว ทางคณะละครอาภรณ์งามยังเปิดรับนำรูปแบบของนาฏศิลป์ตะวันตกมาผนวกกับนาฏศิลป์ไทย ผลิตเป็นผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยอีกด้วย เพราะเชื่อว่า "ศิลปะต้องมีชีวิต" และชีวิตต้องดำเนินต่อไปบนพื้นฐานความรู้เก่าที่หยั่งรากลึกถึงวัฒนธรรมของตนเอง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ขอเชิญผู้สนใจร่วมชมการแสดง "ละครอาภรณ์งาม" ในวันศุกร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๗.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ หอประชุม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ตลิ่งชัน สอบถามโทร ๐ ๒๕๘๐ ๙๔๒๙ ต่อ ๓๘๑๑ หรือที่ www.sac.or.th

การแสดงทางวัฒนธรรม

I ศิวชัย นนทะวงษ์

การแสดงทางวัฒนธรรมของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ได้เปิดเวทีต้อนรับการแสดงของกลุ่มวัฒนธรรมไทใหญ่บ้านเปียงหลวง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ ในชุดการแสดง **ตวยต่างกา ถ่อมกวม ไตเวียงแขง** ของชาวคณะ "ยอดแสงแรงใหม่" ที่นำโดยพ่อครูสิน จองแหลง มานำเสนอเรื่องราวของชนบประเพณีวัฒนธรรมผ่านการแสดงในรูปแบบละครเวที ดำเนินรายการโดยอาจารย์สมฤทธิ์ ลือชัย

ก่อนเข้าสู่การแสดง อ.สมฤทธิ์ เล่าถึงเรื่องราวของชาวไทใหญ่เวียงแหง เพื่อเป็นการปูพื้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้ผู้ชมได้รู้จักกลุ่มวัฒนธรรมไทใหญ่เวียงแหงว่า "ไทใหญ่/ไทใหญ่/ไตใหญ่" คือคำที่คนไทย (รัฐไทย/ภาคกลาง) เรียกผู้คนในดินแดนรัฐฉาน ซึ่งความจริงแล้วไม่มี "ไทใหญ่/ไทใหญ่/ไตใหญ่" จริง แต่มีไตหลวง ไตมวง ไตคำตี้ ฯลฯ และเชื่อว่าคำว่าไทใหญ่นั้นน่าจะแปลมาจาก คำว่า "ไตหลวง" แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันคำว่า "ไทใหญ่/ไทใหญ่/ไตใหญ่" กลายเป็นคำที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปโดยเฉพาะผู้คนในรัฐฉานว่าคำนี้หมายถึงผู้คนส่วนใหญ่ในรัฐฉานที่เป็นคนไทย/ไท/ไต

บ้านเปียงหลวง อ.เวียงแหง ผู้คนส่วนใหญ่ในตำบลนี้เป็นชาวไทยใหญ่ ที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาต่างๆ เอาไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นศิลปะการแสดง ร้อง รำ แบบพื้นบ้านที่ยังไม่ถูกอิทธิพลของสังคมไทยหรือนาฏศิลป์แบบไทยๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลง ซึ่งภายในชุมชนได้มีการรักษาอัตลักษณ์ของตัวเองไว้เป็นอย่างดี ด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนที่มีความสนใจศึกษาศิลปะพื้นถิ่นปลูกฝังให้ได้รับการถ่ายทอดศิลปะจากพ่อครูที่มีความรู้ความชำนาญในชุมชน มีทั้งการสืบทอดศิลปะการรำก รำไต รวมถึงการร้อง จนสามารถออกแสดงในงานต่างๆ ที่สำคัญของชุมชนได้

รูปแบบการแสดงของกลุ่มวัฒนธรรมไทใหญ่ที่เตรียมมานั้นเป็นการแสดงผสมผสานเรื่องราววัฒนธรรมประเพณีและนาฏศิลป์ผ่านการดำเนินเรื่องแบบละครเวที ก่อนเริ่มต้นการแสดงมีพิธีไหว้ครู สวดมนต์ ร้องรำ ตามชนบทของไทใหญ่ จากนั้นเป็นเรื่องราวของละครที่เริ่มตั้งแต่วัยหนุ่มสาวที่มีการเกี่ยวพาราสักกันด้วย "ปี่น้ำเต้า" จนพัฒนาความสัมพันธ์เรื่อยมา ในช่วงของเทศกาลงานปอยออกหว้าหรืองานออกพรรษาของหมู่บ้านที่ได้นำเอาการแสดงทางวัฒนธรรมทั้งพ่อนกิงกะหระา เต้นไต และการพ้อนเจิง

ที่จัดแสดงในช่วงของงานเทศกาล เมื่อหนุ่มสาวตกลงปลงใจอยู่กินกันก็มีการสู่ขอและประกอบพิธีแต่งงานตามประเพณีจวบจนมีลูกชาย และถึงวันที่ลูกชายได้เข้าสู่วัยบวชเรียนจึงได้มีการจำลองประเพณีปอยสาบลอง หรืองานบวชลูกแก้ว ซึ่งเป็นงานใหญ่ของชุมชน ทั้งขบวนแห่ที่นำโดยกลองกนยาว การแต่งกายของเณรลูกแก้ว และขบวนแห่ที่สนุกสนาน การแสดงตั้งแต่ต้นจนจบอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทใหญ่ได้ไม่ครบทุกมิติ แต่อย่างน้อยก็ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของกลุ่มนี้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่าชุมชนชาวไทยใหญ่เวียงแหงเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ด้วยความภาคภูมิใจในชนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมที่เป็นเหมือนสมบัติของชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดและฟื้นฟูจากรุ่นสู่รุ่นไปไม่สิ้นสุด เวทีการแสดงทางวัฒนธรรมของศูนย์ฯ ขอเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเผยแพร่ และทำให้เกิดความเข้าใจในความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรมผ่านการแสดงทางวัฒนธรรม ผู้สนใจที่พลาดชมการแสดงสามารถชมการแสดงย้อนหลังได้ที่ ส่วนบริการสื่อไอศดท์ทัศน์ ห้องสมุดหรือโทรสอบถามที่ ๐ ๒๕๕๐ ๙๔๒๙ ต่อ ๓๖๐๘

รอบศูนย์ฯ

| คุณนุ่น

กลับมาพบกันอีกครั้งในความเคลื่อนไหวของกิจกรรมวิชาการเพื่อสาธารณะของศูนย์ฯ รอบสองเดือนที่ผ่านมา ในอุณหภูมิล้อมตัวที่ร้อนแรง ทำให้เย็นก็เป็นพอมแม่อุณหภูมิของบ้านเมืองจะสูงแค่ไหน เรายังจัดกิจกรรมวิชาการดีๆ เพื่อสื่อสารกับสังคมด้วยมิติทางมานุษยวิทยา เริ่มต้นกับกิจกรรมร้อนๆ ที่ควบคู่ไปกับอุณหภูมิตั้งใจว่า “ร้อนนี้เราทำอะไรได้มากกว่าที่คุณคิด” กิจกรรมเยาวชนช่วงปิดภาคเรียนที่มารวมกลุ่มกันฝึกปฏิบัติการผลิตสารคดีแล้ววัฒนธรรมด้วยมุมมองทางมานุษยวิทยา ทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ ขณะนี้โครงการได้สิ้นสุดเรียบร้อยแล้วพร้อมกับภาพยนตร์สารคดีแล้ววัฒนธรรมทั้งหมด ๕ เรื่องคือ *ป่าซาง กลุ่ม ช.โซ่อัสลามโนราห์ บ้านพักคนชรา ศิลปินข้างถนน* รายละเอียดของกิจกรรม ประสบการณ์และเจตคติของเยาวชนที่ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งข้อมูลภาพยนตร์สารคดีของเยาวชน จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับหน้าโปรดติดตาม

กิจกรรมการบรรยายสาธารณะเรื่อง *หวนเล่าเรื่องอดีต : ความทรงจำสามัญและประสบการณ์ของนานาชีวิตบริเวณตากใบ-กลันตัน* โดยคุณศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ เป็นการบอกเล่าความคืบหน้าในการทำงานวิจัยเรื่อง *ประวัติศาสตร์สังคมของมลายู: การศึกษาผ่านความทรงจำและประวัติศาสตร์บอกเล่า* ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระยะเวลากว่า ๑ ปีที่นักวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลร่วมกับนักวิจัยภาคสนาม ทำให้ทราบว่านานาผู้คนในอาณาบริเวณชายแดนระหว่างอ.ตากใบและรัฐกลันตันนั้น มีลีลาชีวิตที่น่าสนใจซึ่งบางที เรื่องราวจากงานวิจัยที่มีได้มุ่งเน้นให้ “ความรุนแรง”

เป็นศูนย์กลางของการศึกษา อาจส่องให้เห็นถึงชีวิตใน “โลกมลายู” ผ่านแง่มุมที่แตกต่าง ก่อให้เกิดความเข้าใจและข้อสงสัยจำนวนมาก ซึ่งได้ถูกถักทอไปในกระบวนการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดภาคใต้

ช่วงนี้ใกล้เปิดเทอมแล้ว ผู้ปกครองคงเตรียมการต้อนรับเปิดเทอมกับลูกหลานกันถ้วนหน้า สถานศึกษาเองก็คงเตรียมกิจกรรมไว้ต้อนรับนักเรียนเช่นกัน และในส่วนของนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ของศูนย์ฯ ก็เตรียมต้อนรับ หน่วยงานสถานศึกษานำนักเรียนมาเรียนรู้เรื่องราวทางมานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของไทย ซึ่งสถานศึกษาใดสนใจโปรดติดต่อเข้าชมล่วงหน้า ฉบับนี้มีความเคลื่อนไหวมาบอกเล่ากันเพียงเท่านี้ แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า ขอขอบคุณสำหรับการติดตาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

ประกาศรับสมัครผู้ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

คุณสมบัติพื้นฐาน

๑. มีสัญชาติไทย
๒. มีอายุไม่เกินหกสิบหกปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นใบสมัคร
๓. ต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่ศูนย์ฯ ได้เต็มเวลา
๔. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

เงื่อนไขการจ้าง

๑. วาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี โดยการจ้างจะเป็นสัญญาจ้างมีกำหนด ๔ ปี
๒. เงินเดือน ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายประจำตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท และไม่เกิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะกำหนดตามประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและผลงานที่ผ่านมา
๓. ผู้ที่เป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ สามารถขออนุมัติมาปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ชั่วคราวได้

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่

นายอลงกต วรรณวิชัยกุล โทร. ๐ ๒๘๘๐ ๙๔๒๙ ต่อ ๓๘๑๒ หรือ

ทาง E-mail: director@sac.or.th

รายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและใบสมัครสามารถดาวน์โหลดทางเว็บไซต์

www.sac.or.th

กำหนดส่งใบสมัครภายในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สารบัญ

วัฒนธรรมและสิทธิในประเทศไทย	๒
ศัพท์มานุษยวิทยา	๗
มุมมองนา	๑๑
SAC book	๑๒
ละครอากรณงาม	๑๓
การแสดงทางวัฒนธรรม	๑๔
รอบศูนย์ฯ	๑๕

จดหมายข่าวศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ราย ๒ เดือน เป็นเอกสารเผยแพร่สาระความรู้ทางวิชาการด้านมานุษยวิทยา และข่าวสารกิจกรรมของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดทำโดยฝ่ายจัดทำจดหมายข่าวศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผู้สนใจที่ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก หรือส่งบทความ ประสพการณ์ แสดงทัศนะ ขอเสนอแนะ หรือมีคำถามทางวิชาการใดๆ โปรดติดต่อได้ที่ ฝ่ายจัดทำจดหมายข่าว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เลขที่ ๒๐ ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐ หรือส่งอีเมลล์มาที่ academic@sac.or.th

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน)
๒๐ ถนนบรมราชชนนี
เขตดลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

กรุณาส่ง

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ ๒๐/๒๕๔๐
ปณ.จ. ดลิ่งชัน

(นางสาวศิริมา ปานเมืองมูล)
ผู้อำนวยการ